

Секція 14. Фінансова економіка

Добровольська О.В.

кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

м. Дніпропетровськ, Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Уже впродовж століть ідея кредитної корпорації продовжує залишатись важливим атрибутом ринкових систем більшості країн світу. Світова практика неодноразово доводить, що кредитна корпорація, виконуючи специфічну соціально-економічну місію (забезпечення своїх членів необхідними послугами на не прибуткових засадах) нівелює окремі негативні аспекти ринкових відносин, послаблюючи фінансову напругу, підвищуючи соціальну спрямованість ринкової економіки.

На жаль в Україні актуальність розвитку кредитної кооперації загалом і кредитних спілок зокрема, недооцінюється; не усвідомлюється їх специфічна роль. Усе це є результатом дискримінації ідеї кредитної кооперації у недалекому минулому. Разом з тим, процеси ринкових та демократичних трансформацій, актуалізують та зумовлюють необхідність ґрунтовних багатовекторних досліджень зазначеної проблеми.

За двадцять років розвитку кредитних спілок в Україні не тільки був накопичений певний досвід, а й виявились проблеми, які негативно впливають на їх розвиток, стримують його та заважають розбудові в Україні міцної та повноцінної системи кредитних спілок. Ці проблеми умовно можна поділити на дві великі групи – глобальні та оперативні. Глобальні проблеми стосуються відродження руху кредитних проблем діяльності кредитних спілок в різних областях та регіонах [3, с.21].

Досить значний час була проблема у кредитних спілках саме з відсутністю необхідної законодавчо-нормативної бази їх діяльності. Прийняття Закону України «Про кредитні спілки» став своєрідним підсумком цілого етапу, пов'язаного з відновленням діяльності і становленням кредитних спілок в Україні в умовах відсутності законодавчої бази. На цьому етапі кредитні спілки функціонували на підставі Указу Президента і відповідного Положення. Але, на щастя, ідея кредитних спілок знайшла підтримку в особі ініціаторів цього руху, виникли проекти і програми, які фінансувалися, зокрема, урядовими організаціями США та Канади.

Кредитна спілка як структура фінансового ринку, вже впродовж багатьох років доводить свою дієздатність. Задля якісного поліпшення діяльності кредитних спілок доцільно запровадити низку заходів організаційно-розпорядчого спрямування.

Зокрема, уточнити, а може, й розширити перелік видів діяльності, які можуть здійснювати кредитні спілки.

У тому разі, коли кредитна спілка не має достатніх фінансових можливостей, вона може виступити у ролі посередника між своїм членом та іншою кредитною установою щодо надання йому кредиту, тобто стати гарантом. У світовій практиці такі гарантійні послуги досить поширені. З одного боку, вони здешевлюють кредити, а з другого – підвищують авторитет таких об'єднань громадян, сприяють залученню нових членів. У чинному законодавстві щодо діяльності кредитних спілок нічого не сказано [2, с. 45].

Всі вище зазначені пропозиції принесли б ефективний результат у фінансово-господарській діяльності кредитних спілок України.

Досить важливим з точки зору подальшого розвитку кредитних спілок здаються організаційні заходи, пов'язані з їхнім входженням до різних об'єднань кооперативів як за галузевою, так і за територіальною ознакою. Адже кредитні спілки є суто фінансовими установами, які можуть надавати своїм членам лише фінансові послуги. Таке законодавче обмеження діяльності

підштовхує кредитні спілки до входження в об'єднання кооперативів, що дасть їм змогу комплексно розв'язувати свої соціально-економічні проблеми.

Хотілося б відмітити, що потрібно сформувати фінансово-кредитну політику, яка відповідала б не лише інтересам засновників, а й переважної частини населення, що потенційно готове стати суб'єктом цього сегмента фінансового ринку.

Кредитні спілки можуть стати досить ефективним важелем поліпшення фінансування, через надавання кредитів, малого і середнього бізнесу. Але обов'язково потрібно наголосити, що кредитні спілки в цілому, потребують пропагандистського висвітлення. Не скрізь і не всі люди бачать можливість створення спілок у своєму колективі. Виникає проблема недовіри людей, що пов'язане з гірким досвідом мільйонів громадян України, які втратили свої заощадження, довіривши їх установам Ощадного банку, а пізніше – й приватним трастовим компаніям. У зв'язку з цим значна частина населення України не довіряє своїх грошей фінансовим установам, користуючись принципом: «Краще не отримати додаткового доходу, ніж втратити те, що є». Ці люди вкладають свої мізерні заощадження в найбільш ліквідні «зелені папери – долари США» [4, с. 9].

Слід відмітити, чи не найважливішим здобутком кредитних спілок за останні роки є підвищення довіри населення до них, шляхом роз'яснення природи кредитної спілки як форми самозахисту населення від фінансових від фінансових посередників, а також демонструючи отримання членами реальних доходів на заощадження, які випереджають темпи інфляції та зростання курсу долара.

Крім законодавчого поля, для успішного функціонування кредитних спілок не менш важливе є створення необхідної інфраструктури, яка сприяла б ефективному функціонуванню системи. Реалізація цього завдання – один з пріоритетів діяльності Національної асоціації кредитних спілок України. Перш за все, мова йде про ефективне та цілеспрямоване навчання і підвищення кваліфікації керівників та провідних спеціалістів кредитних спілок.

Особливо актуальне це питання ще й тому, що до керівництва спілок, як правило, приходять неспеціалісти фінансового сектору. І якщо на перших порах достатньо організаторських здібностей та авторитету, то згодом без необхідних знань практично неможливо.

Причому, якщо фінансово спроможна спілка вже може самостійно фінансувати навчання фахівців, то для тих, хто тільки робить перші кроки, навіть невеликі витрати на навчання дуже проблематичні. Тому потрібно докладати великих зусиль, вишукуючи додаткові фінансові ресурси для того, щоб навчання міг пройти кожний активіст кредитної спілки, особливо на початку їх роботи.

Крім організації навчання, розширення інформаційно-консультаційних послуг серед наших пріоритетів – реалізація стабілізаційної програми, організація своєрідного клірингу фінансових ресурсів між кредитними спілками-членами Асоціації. Перша, найближчим часом має забезпечити запобігання від банкрутства кредитних спілок, а згодом гарантуватиме вклади членів спілок.

Друга – дасть можливість ефективніше використовувати кошти у всій системі, взаємовигідно кооперувати їх між спілками міста та села, між різними регіонами України. І прийняття Закону України «Про кредитні спілки» стало дуже доречним, тому що він дає нам можливість реалізувати ці механізми, які значно зміцнять рух кредитних спілок та підвищать його ефективність [1, с.108].

Кредитні спілки, як один з фінансових посередників, активно стримують соціальне розшарування, задовольняють нагальні соціальні потреби, забезпечують матеріальне благополуччя членів фінансового кооперативу і в кінцевому результаті торкаються матеріального інтересу суспільства, забезпечуючи соціальну стабільність держави.

Ефективне управління розвитком кредитних спілок забезпечується плануванням їх діяльності. Планування може бути довготерміновим

(стратегічний план на декілька років) чи річним (виникнення різких змін на фінансовому ринку та ін.) розробляються оперативні плани діяльності.

Бюджет – результат великої аналітичної роботи персоналу кредитної спілки. При його розробці враховується багато факторів: зміни на фінансовому ринку, в кількісному складі членства, структурі активів і пасивів тощо. Для кредитних спілок розвинутих країн розробка бюджету – звичайне явище, яке є частиною фінансового менеджменту. В стабільній економіці один раз складений бюджет дозволяє, опираючись на нього та досягнуті показники, планувати діяльність спілки протягом наступних років. У зв'язку з цим багато кредитних спілок в розвинутих країнах здійснюють бюджетне планування на основі аналізу досягнутих показників, закладаючи в новому бюджеті певні темпи росту та порівнюючи отримані цифри з середніми по країні [3, с.22].

Список використаних джерел:

1. Гончаренко В. В. Кредитні спілки як фінансові кооперативи / В.В. Гончаренко // *Финансовые услуги* – 2002. – № 1-2. – С.13–19.
2. Дадашев Б. А. Кредитні спілки в Україні: навч. посіб. / Б. А. Дадашев, О. І. Гриценко. – ДВНЗ "Укр. акад. банк. справи Нац. банку України". – К.: Центр учбової л-ри, 2010. – 196 с.
3. Декларація про запровадження Єдиного кооперативного стандарту кредитних спілок – учасників Об'єднання кредитних спілок «Програма захисту вкладів» / *Вісник кредитної кооперації*. – 2008. – №4 (7) червень-серпень.
4. Калустова К. Аналіз фінансової звітності кредитних спілок-членів НАКСУ за 2007 рік / К. Калустова // *Бюлетень кредитних спілок України*. – 2008. – № 2 (18). – С. 18-27.